Konstitutionsutskottet
Ink 2009 -08- 27
Dnr 050-3339-2009

Begäran hos konstitutionsutskottet om granskning av Tobias Billströms agerande i samband med upprättandet och uppfyllandet av återtagandeavtal med Irak

Sverige och Irak undertecknade den 18 februari 2008 ett avtal om återtagande av irakiska asylsökande som fått avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd i Sverige.

Migrationsminister Tobias Billström har i Ekot den 26 augusti 2009 sagt att ”Majoriteten av dem som återvänder gör detta självmant, alltså helt i enlighet med avtalets idé, grundidé. Men om du däremot har en situation där människor vägrar att lämna Sverige, så kommer vi naturligtvis att tillgripa tvång som den yttersta åtgärden, vilket också står i avtalet”.

Detta har hela tiden varit den bild Tobias Billström försökt ge av den irakiska regimens inställning till avtalet. I en interpellationsdebatt redan den 26 mars 2007 sa Tobias Billström bland annat: ”Regeringen i Irak har varit en varm tillskyndare av återtagandeavtalet. Det märkte jag inte minst själv när jag var på besök i Bagdad i september förra året och satt och pratade med en företrädare för den irakiska statsledningen. Man har varit varma tillskyndare av det här och inte alls motståndare till att vi skapar ordnade och korrekta former för hur människor ska återvända. Man är tvärtom intresserad av att få tillbaka sina medborgare.”

Det har dock framkommit, bland annat genom en intervju i Ekot den 26 augusti 2009, att Irak inte alls anser att det finns stöd i avtalet för att avvisa någon med tvång. Tvärtom anger den irakiske migrationsministern Abdul Samad Rehman Sultan till Ekot att ”Det finns ingen överenskommelse om tvång, och vi vill inte tvinga någon till att återvända och accepterar inte att någon tvingas”, samt ”Vi, som alla andra länder, vill inte bidra till tvångsutvisningar eftersom det strider mot de mänskliga rättigheterna. Jag kan verkligen inte tro att den svenska staten som har varit så generös mot irakier och som är så känd för sin humanitet använder sig av tvångsmedel”.

I den aktuella artikel 2 i återtagandeavtalet står som följer:

”IV. Irakier som inte har något skyddsbehov eller kan åberopa några synnerligen ömmande omständigheter som motiverar att deras vistelse i Sverige förlängs men som ändå fortsätter att vägra utnyttja möjligheten till frivilligt återvändande får som en sista utväg beordras att lämna Sverige. Återvändandet för sådana personer ska ske stegvist, humant och under ordnade former.”

Den angivna formuleringen ger inget stöd för tvångsavvisningar, och ändå genomför Sverige i rask takt sådana med påstått stöd i avtalet.

Vidare följs avtalet inte heller av den irakiska regimen. Åtskilliga irakiska asylsökande har vittnat om att de lämnats vind för våg efter avvisning och fortsatta trakasserier och förföljelse gjort att de tvingats fly igen. Att de asylsökande som avvisats inte får det stöd de enligt avtalet ger dem rätt till har kritiserats av bland andra UNHCR. I avtalet anges i artikel 4 att:

”Republiken Iraks regering ska tillsammans med övriga berörda organ vidta nödvändiga åtgärder för att se till att irakier utomlands kan återvända utan att behöva befara trakasserier, hotelser, förföljelser, diskriminering, åtal eller några andra former av straffåtgärder.”

Samt i artikel 8 att:

”Parterna ska vidta särskilda åtgärder för att se till att utsatta grupper får tillräckligt skydd och tillräcklig hjälp och vård under hela återvändande- och återanpassningsprocessen. Åtgärder ska framför allt vidtas för att se till att ensamkommande barn inte skickas tillbaka förrän deras familjemedlemmar har hittats eller förrän ett särskilt och lämpligt mottagande och omvårdnad för dem i Irak har ordnats.”

Ett avtal torde gälla om båda parter är överens om innehållet, undertecknar och följer det. I det aktuella fallet är så uppenbarligen inte fallet. Jag vill att Konstitutionsutskottet granskar Tobias Billströms uttalanden och agerande i detta sammanhang.

Stockholm 2009-08-27

Kalle Larsson
Riksdagsledamot för vänsterpartiet